
**ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА.
ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

УДК 159.9:351.74(477)

Остапович Володимир Петрович,доктор юридичних наук,
старший дослідник,
завідувач науково-дослідної лабораторії
ДНДІ МВС України
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9186-0801**Барко Вадим Іванович,**доктор психологічних наук,
професор, головний науковий співробітник
ДНДІ МВС України
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-4962-0975**ВИКОРИСТАННЯ АДАПТОВАНОГО УКРАЇНСЬКОМОВНОГО
ОПИТУВАЛЬНИКА «МІНІ-МУЛЬТ» У РОБОТІ З ПЕРСОНАЛОМ ПОЛІЦІЇ**

Стаття присвячена проблематиці українськомовної адаптації психодіагностичної методики «Міні-Мульт» з метою вдосконалення системи психологічного забезпечення Національної поліції України. Розкрито теоретичні основи і структуру експериментального дослідження, в якому взяли участь близько трьохсот працівників поліції, а також курсантів закладів вищої освіти МВС. Показано, що за результатами виконання опитувальника психолог може побудувати психологічний профіль працівника поліції, визначити його особистісну типологію. Результати дослідження довели значний діагностичний потенціал опитувальника «Міні-Мульт» і доцільність його використання у процесі психологічного забезпечення діяльності Національної поліції.

Ключові слова: опитувальник «Міні-Мульт», психометричні характеристики: надійність, валідність, внутрішня узгодженість, тип реагування.

Важливим напрямом підвищення ефективності діяльності Національної поліції України є вдосконалення системи психологічного забезпечення роботи з персоналом. Згідно з нормативними документами, добір на службу і конкурс на посади до поліції проводиться в декілька етапів, одним з яких є визначення загальних здібностей і проведення психологічного тесту для вивчення особистісних характеристик особи [1]. Наразі, в умовах воєнного стану, розв'язання завдання оптимізації і оновлення арсеналу

© Ostapovych Volodymyr, Barko Vadym, 2023

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2023.4\(62\).22](https://doi.org/10.36486/np.2023.4(62).22)

Issue 4(62) 2023

<https://naukaipravohorona.com/>

методик психологічної діагностики для використання в правоохоронних органах держави є надзвичайно актуальним. Традиційно психологи НПУ застосовують у своїй роботі російськомовні зарубіжні опитувальники (Р. Кеттелла, Г. Айзенка, Р. Амтхауера, К. Леонгарда, Великої П'ятірки, Міннесотський Багатофакторний Опитувальник – «ММРІ», опитувальник «СМИЛ» тощо). Українськомовний психодіагностичний інструментарій для психологів НПУ та інших правоохоронних органів недостатній, на думку фахівців, його необхідно розширювати [2–4]. Зокрема, актуальним завданням є українськомовна адаптація поширеного опитувальника «Mini-Mult» («Міні-Мульт»), який являє собою скорочений варіант відомого Міннесотського Багатофакторного Особистісного Опитувальника (ММРІ). «Міні-Мульт» призначений для швидкого якісного і кількісного оцінювання низки індивідуально-особистісних характеристик особистості, знання яких уможливує прогнозування ефективності професійної діяльності. Сьогодні не розроблені українськомовні варіанти цього опитувальника, тому «Міні-Мульт» не застосовують психологи органів системи МВС нашої держави.

Метою цієї статті є адаптація українською мовою однієї з поширених і надійних зарубіжних діагностичних методик – опитувальника «Міні-Мульт» і встановлення його діагностичних можливостей.

Завдання статті: а) розкрити теоретичні підвалини опитувальника «Міні-Мульт»; б) визначити методологію і послідовність процесу адаптації; в) здійснити переклад опитувальника українською мовою; г) провести опитування працівників поліції і курсантів з використанням українськомовної версії; д) встановити основні психометричні показники українськомовного опитувальника і середньостатистичні тестові норми.

Науковці зарубіжних країн достатньо глибоко досліджували питання психологічного забезпечення службової діяльності працівників-правоохоронців (Cochrane R. E., Dunnette M. D., Borman W. C., Tett R., L. Vandecreek, Barrett G. V., Miguel R. F., Hurd J. M., Lueke S. B., Tan J. [6-10]. З метою вивчення особистості працівників застосовується широкий арсенал психодіагностичних методів, наприклад, опитувальники NEO-FFI і NEO-PI (Costa & McCrae), Hogan Personality Inventory (HPI); Californian Psychological Inventory (CPI); Working Readiness and Adaptation Profile (WRAP); Survey of Life Experience (SOLE); Invalid Personality Inventory (IPI); Gilford-Zimmerman Temperament Survey (GZTS) тощо. В останні роки в нашій країні розпочато роботу щодо українськомовної адаптації зарубіжного психодіагностичного інструментарію, упродовж 2018–2020 років науковці Державного науково-дослідного інституту МВС України здійснили українськомовну адаптацію низки зарубіжних психодіагностичних методик, зокрема це Індивідуально-типологічний опитувальник (Собчик); Опитувальник Великої П'ятірки (Джон, Науман, Сото); опитувальник Баднера, Каліфорнійський психологічний тощо) [2; 3].

Нагадаємо, що поширений опитувальник ММРІ (Міннесотський Багатофакторний Особистісний Опитувальник), розроблений американськими психологами С. Хатгей та Дж. Мак-Кінлі у 1940 р. у межах теорії рис і призначений для дослідження індивідуально-психологічних особливостей людини, типових способів поведінки і змісту пережи-

вань у значущих ситуаціях, адаптивних і компенсаторних можливостей в умовах стресу. На його базі шведським психологом Кінканнон у 60-х роках минулого століття створений скорочений варіант – «Міні-Мульт» [4; 11; 12]. Методика розрахована на обстеження дорослих осіб (від 16 до 80 років зі збереженим інтелектом). Опитувальник «Міні-Мульт» містить 71 твердження, відібрані на основі факторного аналізу із 566 тверджень повної версії, включає 11 шкал, з яких 3 – оціночні (вимірюють щирість досліджуваного, ступінь достовірності результатів тестування і величину корекції); 8 шкал є базисними й оцінюють властивості особистості. «Міні-Мульт» не має додаткових шкал, також уможливує визначення показників тестування в Т-балах [4; 5; 11]. Результати тестування, отримані з допомогою тверджень «Міні-мульт», не ідентичні показникам, отриманим на повному наборі тверджень ММРІ, проте відзначають їх значущі позитивні кореляції, зафіксовано суттєві гендерні відмінності в результатах тестування з його використанням, також дослідники наголошують на важливості подальшого вивчення і вдосконалення валідності опитувальника «Міні-мульт» [13; 14].

«Міні-мульт» досить економічний: середній час обстеження займає близько 15 хвилин, а обробка отриманих даних – 5-6 хвилин.

Аналіз наукових досліджень свідчить про те, що, опитувальник «Міні-Мульт» широко використовується у процесі професійного психологічного добору фахівців різноманітних професій, у тому числі правоохоронних, котрі висувають підвищені вимоги до професійно важливих якостей працівників, у процесі психологічного забезпечення професійної діяльності, з метою профілактики емоційного вигорання і надання психологічної допомоги особам, які її потребують, для визначення психологічної придатності особи до професійної діяльності, встановлення протипоказань до оволодіння професією, призначення осіб на посади менеджерів тощо. Методика «Міні-Мульт» також дозволяє оцінити рівень нервово-емоційної стійкості, ступінь інтеграції особистісних властивостей, рівень адаптації особистості до соціального оточення [4; 11].

У процесі досягнення мети використовувались методи аналізу та узагальнення наукових джерел, психологічної діагностики, кореляційний аналіз, опитування та інтерв'ювання поліцейських, експертне оцінювання. Статистичну обробку отриманих емпіричних даних здійснено за допомогою застосування стандартизованого пакету програм *IBM SPSS Statistics 23.0*. Експериментальне дослідження проводилось поетапно. На *першому етапі* (2022 рік) розроблявся українськомовний варіант опитувальника. Автори намагались зробити текст ідентичним до змісту оригіналу, використати традиційні для української мови терміни і висловлювання. На *другому етапі* (2023 рік) за допомогою українськомовного варіанту «Міні-Мульт-У» проведено обстеження 290 працівників патрульної поліції і поліцейських офіцерів громади (спеціальні звання респондентів – від капрала до майора поліції, вік – від 22 до 30 років), а також курсантів закладів вищої освіти Національної поліції (ЗВО НПУ) (120 осіб, які навчаються в НАВС і ХНУВС). На *третьому етапі* (2023 рік) розраховувались показники валідності, надійності, внутрішньої узгодженості опитувальника; визначались статистичні норми для шкал. Кількісний показник вибірки був репрезентативним (при довірчому рівні ймовірності 0,95 із теоретичною статистичною похибкою 0,05).

Для тестування були відібрані працівники, які характеризуються як професіонали

(за висновками експертів). Респонденти були заздалегідь ознайомлені з процедурою, їм роз'яснювались призначення і мета тестування, у процесі роботи дотримувалися умови щодо простору, освітлення приміщення; інструкція доводилась письмово, стимульний матеріал був стандартним, часові обмеження також були для усіх однаковими. Дотримано також вимоги щодо доступності, лаконічності, точності інструкції та тверджень; можливості опрацювання відповідей респондентів за допомогою «ключів».

Опитувальник «Міні-Мульт» дозволяє визначити показники восьми основних шкал, у тому числі 3-х оціночних (контрольних): щирості обстежуваного (L), ступеню достовірності результатів тестування (F) і величину корекції (K).

Шкала щирості (L) оцінює правдивість особи. Високі значення свідчать про тенденцію уявляти себе в більш вигідному світлі, демонструвати суворе дотримання соціальних норм.

Шкала достовірності (F) виявляє недостовірні відповіді: чим більше значення за цією шкалою, тим менш достовірні результати. Високі значення за шкалою «F» можливі у випадках неконформності особистості, аутичності, вираженої тривожності і потреби в допомозі з боку оточення.

Шкала корекції (K) усуває викривлення, що вносяться надмірною обережністю і контролем особи під час тестування. Високі показники за цією шкалою говорять про неусвідомлений контроль поведінки, залежність від соціального схвалення і стурбованість своїм соціальним статусом.

У назвах основних (базисних) шкал ми пропонуємо два варіанти: перший – із вживанням психологічної, дещо «пом'якшеної» термінології, і другий – із застосуванням медичних (психіатричних) термінів. Вважаємо, що при роботі психологів з контингентом правоохоронців бажаним є використання першого варіанту. Наведемо перелік основних шкал:

1. Надконтролю (іпохондрії). Обстежувані з високими балами повільні, пасивні, схильні усім довіряти, покірні, повільно пристосовуються до умов середовища, погано переносять зміну обстановки, легко губляться в соціальних конфліктах.

2. Песимістичності (депресії). Високі оцінки мають чутливі, сензитивні особи, боязкі, сором'язливі, схильні до тривоги. В роботі вони старанні, високоморальні, добросовісні і обов'язкові, проте не здатні самостійно прийняти рішення, невпевнені в собі і легко впадають у відчай при невдачах.

3. Емоційної лабільності (демонстративності, істерії). Виявляє осіб, схильних до невротичних захисних реакцій. Вони прагнуть захоплення собою, вдають з себе більш значних і впливових людей, ніж насправді, хочуть привернути до себе увагу за будь-яку ціну. Симптоми соматичних захворювань використовують як засіб уникання відповідальності. Почуття таких людей поверхневі і неглибокі.

4. Імпульсивності (психопатії). Високі оцінки за шкалою свідчать про соціальну дезадаптацію. Такі особи агресивні, конфліктні, спонтанні, нехтують соціальними нормами і цінностями, для них характерне швидке прийняття рішень. Настрій у них нестійкий, вони образливі, нетерплячі, збудливі і чутливі, схильні до ризику.

6. Ригідності (паранойяльності). Високі бали за шкалою свідчать про підозрілість,

недовірливість, злопам'ятність, любов до акуратності, педантизм і прямолінійність. Це люди однобічні, вперті, наполегливі, з розвинутим відчуттям суперництва, прагнуть насаджати іншим свої погляди, часто конфліктують з оточенням. Власні успіхи вони дуже переоцінюють.

7. Тривожності (психастенії). Для осіб з високими балами за шкалою характерні тривожність, нерішучість, постійні сумніви в усьому, залежність від середовищних впливів, виражена потреба уникнення невдачі, почуття провини і тенденція до самозвинувачення.

8. Індивідуалістичності (шизоїдності). Особи з високими оцінками за шкалою виявляють емоційну холодність в міжособистісних відносинах, повсякденні радості та прикраси їх не хвилюють. Проте вони здатні тонко відчувати і сприймати абстрактні образи, часто вирізняються оригінальністю суджень, своєрідністю інтересів і захоплень.

9. Оптимістичності (гіпоманії). Особам з високими значеннями шкали властиві оптимізм і активність позиції, упевненість у собі і позитивна самооцінка, схильність до жартів; виражена мотивація досягнення, щоправда, спрямована більше на моторну і мовну активність, ніж на конкретні цілі. Характерні безтурботність, радісне сприйняття світу, упевненість у майбутньому.

В опитувальнику «Міні-Мульт» п'ятої шкали немає (в ММПІ вона називається «шкала жіночості»).

Наведемо текст опитувальника, зразок бланку відповідей і ключ для підрахунку результатів.

Інструкція респонденту: «Напишіть своє прізвище та інші відомості про себе на Бланку відповідей. Нижче є твердження, що стосуються стану Вашого здоров'я і Вашого характеру. Прочитайте кожне твердження і вирішіть, правдиве воно чи ні щодо Вас. Не витрачайте час на роздуми. Найбільш правильне те рішення, яке першим спадає на думку. Якщо твердження стосовно Вас правильне, то поставте, будь ласка, косий хрестик у лівому квадраті поруч з відповідним номером Бланка відповідей (цей квадратик розташований у колонці, позначений буквою «в»). Якщо твердження стосовно Вас хибне, то поставте хрестик у лівому квадраті, розташованому праворуч від відповідного номера на Бланку відповідей (колонка позначена буквою «н»). Усі відповіді слід внести в доданий Бланк відповідей».

1. У Вас добрий апетит.
2. Вранці Ви зазвичай відчуваєте, що виспалися та відпочили.
3. У Вашому повсякденному житті маса цікавого.
4. Ви працюєте з великим напруженням.
5. Часом Вам приходять в голову такі думки, що про них краще не розповідати.
6. У Вас дуже рідко буває запор.
7. Іноді Вам дуже хотілося назавжди піти з дому.
8. Часом у Вас бувають напади нестримного сміху чи плачу.
9. Часом Вас турбує нудота та позиви на блювоту.
10. У Вас таке враження, що Вас ніхто не розуміє.
11. Іноді Вам хочеться вилятися.

12. Щотижня Вам сняться кошмари.
13. Вам важче зосередитися, ніж більшості людей.
14. З Вами іноді трапляються дивні речі.
15. Ви досягли б у житті набагато більшого, якби люди не були налаштовані проти Вас.
16. У дитинстві Ви іноді робили дрібні крадіжки.
17. Бувало, що упродовж кількох днів Ви нічим не могли зайнятися, тому що важко було змусити себе включитися в роботу.
18. У Вас уривчастий і неспокійний сон.
19. Коли Ви перебуваєте серед людей, часом чуєте дивні звуки.
20. Більшість людей, які Вас знають, вважають Вас приємною людиною.
21. Вам часто доводилося підкорятися комусь, хто знав менше Вас.
22. Більшість людей задоволені своїм життям більше, ніж Ви.
23. Багато хто перебільшує свої нещастя, щоб домогтися співчуття та допомоги.
24. Іноді Ви гніваєтесь.
25. Вам іноді не вистачає впевненості в собі.
26. У Вас часто буває посмикування в м'язах.
27. У Вас часто буває відчуття, ніби Ви зробили щось неправильно чи недобре.
28. Зазвичай Ви задоволені власною долею.
29. Деякі люди так люблять командувати, що Вам хочеться усе зробити наперекір, хоча Ви знаєте, що вони праві.
30. Вам часто здається, що проти Вас щось задумують.
31. Більшість людей здатні добиватись вигоди не зовсім чесним шляхом.
32. Вас часто турбує шлунок.
33. Часто Ви не можете зрозуміти, чому напередодні були не в настрої або роздратовані.
34. Іноді Ваші думки течуть так швидко, що Ви не встигаєте їх висловлювати.
35. Ваше сімейне життя не гірше, ніж у більшості Ваших знайомих.
36. Часом у Вас буває відчуття власної непотрібності.
37. В останні роки Ваше самопочуття було переважно добрим.
38. У Вас були періоди, коли Ви щось робили, а потім не могли згадати, що саме.
39. Ви вважаєте, що Вас часто і незаслужено карали.
40. Зараз Ви відчуваєте себе краще, ніж будь-коли.
41. Вам байдуже, що про Вас думають інші.
42. З пам'яттю у Вас усе гаразд.
43. Вам складно підтримувати розмову з малознайомою людиною.
44. Ви часто відчуваєте загальну слабкість.
45. У Вас рідко болить голова.
46. Іноді Вам буває складно зберігати рівновагу при ходьбі.
47. Не всі Ваші знайомі Вам подобаються.
48. Дехто намагається привласнити Ваші думки та ідеї.
49. Ви робили вчинки, які неможливо пробачити.

50. Ви вважаєте, що надмірно сором'язливі.
 51. Ви майже завжди про щось тривожитесь.
 52. Ваші батьки часто не схвалювали Ваших знайомств.
 53. Іноді Ви трохи пліткуєте (обговорюєте вчинки своїх знайомих).
 54. Часом Ви відчуваєте, що Вам дуже легко приймати рішення.
 55. У Вас буває сильне серцебиття і відчуття задухи.
 56. Ви запальні, але відхідливі.
 57. У Вас бувають періоди такого занепокоєння, що важко всидіти на місці.
 58. Ваші батьки та інші члени сім'ї часто чіпляються до Вас.
 59. Ваша доля мало кого цікавить.
 60. Ви не засуджуєте людей, які можуть у власних інтересах скористатися помилками інших.
 61. Іноді Ви сповнені енергії.
 62. За останні роки у Вас погіршився зір.
 63. Іноді Ви відчуваєте шум або дзвін у вухах.
 64. У Вашому житті були випадки (випадок), коли Ви відчували, що на Вас впливають гіпнозом.
 65. У Вас бувають періоди, коли Ви дуже веселі без причини.
 66. Навіть перебуваючи в товаристві, Ви часто відчуваєте самотність.
 67. Ви вважаєте, що більшість людей можуть збрехати, аби уникнути відповідальності.
 68. Ви все відчуваєте гостріше, ніж більшість інших людей.
 69. Іноді Ваша голова працює повільніше, ніж зазвичай.
 70. Ви часто розчаровуєтесь в людях.
 71. Ви зловживали спиртними напоями.
- Бланк відповідей: В – вірно; Н – невірно.

В	№	Н	В	№	Н	В	№	Н	В	№	Н
	1			9			37			55	
	2			20			38			56	
	3			21			39			57	
	4			22			40			58	
	5			23			41			59	
	6			24			42			60	
	7			25			43			61	
	8			26			44			62	
	9			27			45			63	
	10			28			46			64	
	11			29			47			65	
	12			30			48			66	
	13			31			49			67	

	14			32			50			68	
	15			33			51			69	
	16			34			52			70	
	17			35			53			71	
	18			36			54				

Ключ: (Н) – невірно; (В) - вірно

Шкали	Відповіді	№ твердження
L	Н	5 11 24 47 53
F	Н	22 24 61
	В	9 12 15 19 30 38 48 49 58 59 71
K	Н	11 23 31 33 34 36 40 41 43 56 61 65 67 69 70
1	Н	1 2 6 37 45
	В	9 18 26 32 44 46 55 62 63
2	Н	1 3 6 11 28 37 40 42 60 61 65
	В	4 9 17 18 22 25 36 44
3	Н	11 23 28 29 37 40 41 43 45 50 56
	В	1 2 3 9 18 26 31 33 35 44 46 55 57 62
4	Н	2 28 34 35 41 43 50 65
	В	7 10 13 14 15 16 22 27 52 58 71
6	Н	20 28 29 31 67
	В	5 8 10 15 30 39 63 64 66 68
7	Н	3 3 42
	В	5 8 13 17 22 25 27 36 44 51 57 66 68
8	Н	4 42
	В	5 7 8 10 13 14 15 16 17 26 30 38 39 46 57 63 64 66
9	Н	43
	В	4 7 8 20 21 29 34 38 39 54 57 60

У разі збігів знаків у відповіді респондента і ключі нараховується 1 бал, якщо знаки різні – балів не нараховується (0 балів).

У процесі експериментального дослідження задля визначення психодіагностичних можливостей нової методики «Міні-Мульт-У», проведено розрахунки надійності та валідності опитувальника. Нами отримані результати стосовно основних видів надійності: ретестової, надійності паралельних форм і внутрішньої узгодженості.

Ретестова надійність визначена на основі підрахунку коефіцієнтів кореляції між двома послідовними тестуваннями одних і тих самих респондентів з інтервалом у 2 тижні. Результати по кожній шкалі представлені в таблиці 1. (N = 260; p = 0,01).

Таблиця 1

Значення коефіцієнтів кореляції між результатами двох тестувань
для шкал «Міні-Мульт-У»

Шкали «Міні-Мульт-У»							
1	2	3	4	6	7	8	9
,71	,72	,68	,69	0,70	,75	,80	,82

Примітка. Шкали «Міні-Мульт-У»: 1. Надконтроль; 2. Песимістичність; 3. Емоційна лабільність; 4. Імпульсивність; 6. Ригідність; 7. Тривожність. 8. Індивідуалістичність. 9. Оптимістичність.

Середнє арифметичне значення коефіцієнтів (0,733) становить показник ретестової надійності. Отриманий результат відповідає наявним психометричним вимогам до психологічних опитувальників.

Для осіб, які володіють англійською, окрім українськомовної, нами також використана англійська версія зазначеного опитувальника, обидва варіанти, які розглядалися як паралельні форми, оскільки склалися з однакової кількості завдань і були однакові за структурою і змістом. Результати, отримані за допомогою використання обох форм опитувальника, виявились близькими між собою. Коефіцієнти кореляції, одержані при тестуванні, виявились такими (табл. 2) ($N = 180$; $p = 0,01$).

Таблиця 2

Значення коефіцієнтів кореляції між результатами двох тестувань для
паралельних форм «Міні-Мульт-У»

Шкали «Міні-Мульт-У»							
1	2	3	4	6	7	8	9
,70	,74	,70	,75	0,70	,74	,80	,79

Примітка. Позначення шкал відповідають назвам, представленим у табл. 1.

Середнє арифметичне значення коефіцієнтів становить 0,740. Таким чином, надійність паралельних форм є також задовільною.

Розподіл тестових показників також перевірявся за допомогою t-критерію Ст'юдента. Не було зафіксовано значущих відмінностей між отриманими значеннями за обома формами опитувальника (українсько- і англійськомовною). Також не встановлено значущих відмінностей при перевірці результатів тестування за допомогою використання критерію Пірсона χ^2 . Отже, українськомовну і англійськомовну форми опитувальника можна вважати однаковими.

З метою перевірки внутрішньої узгодженості завдань опитувальника розраховувався коефіцієнт α -Кронбаха (табл. 3). Усі отримані коефіцієнти можна вважати такими, що відповідають наявним вимогам до психодіагностичних методик.

Таблиця 3

Значення коефіцієнтів α -Кронбаха для шкал опитувальника
«Міні-Мульт-У»

Шкали «Міні-Мульт-У»								
1	2	3	4	6	7	8	9	
,75	,72	,76	,68	0,73	,74	,77	,75	

Примітка. Позначення шкал відповідають назвам, представленим у табл. 1.

Таким чином, значення коефіцієнтів отриманих психометричних показників свідчать про задовільну надійність адаптованого українськомовного опитувальника «Міні-Мульт-У».

З метою дослідження конструктивної валідності адаптованого «Міні-Мульт-У» проведено порівняння даних, отриманих при використанні цього опитувальника, з результатами інших психодіагностичних методик, зокрема, Індивідуально-типологічним опитувальником (ІТО) і Опитувальником Великої П'ятірки (ОВП) в українськомовній адаптації В. Барка, 2019.

Шкали «Міні-Мульт-У» виявились корелюючими з деякими шкалами опитувальників ІТО та ОВП (табл. 4 і 5).

Таблиця 4

Кореляції шкал «Міні-Мульт-У» та ІТО

Шкали ІТО	Шкали «Міні-Мульт-У»							
	1	2	3	4	6	7	8	9
1	-0.35	-0.28	0.31	0.31	0.05	-0.37	-0.21	0.37
2	-0.40**	-0.45**	0.25	0.45**	0.10	-0.50**	-0.19	0.38
3	-0.40*	-0.48**	0.23	0.49**	0.12	-0.48**	-0.20	0.25
4	0.11	0.16	-0.28	0.25	0.50	0.10	0.25	0.05
5	0.25	0.35	-0.18	-0.26	0.28	0.20	0.24	-0.23
6	0.37	0.40**	-0.20	-0.38	0.10	0.32	0.25	-0.28
7	0.41**	0.42**	0.10	-0.41**	-0.12	0.55**	0.15	-0.40*
8	0.15	0.20	0.35	0.12	-0.35	0.15	0.32	-0.20

Примітка: * $p = 0,01$, ** $p = 0,001$. $N = 290$.

Шкали «Міні-Мульт-У»: 1. Надконтроль; 2. Песимістичність; 3. Емоційна лабільність; 4. Імпульсивність; 6. Ригідність; 7. Тривожність; 8. Індивідуалістичність; 9. Оптимістичність. Шкали ІТО: 1. Екстраверсія; 2. Спонтанність; 3. Агресивність; 4. Ригідність; 5. Інтроверсія; 6. Сензитивність; 7. Тривожність; 8. Емотивність.

Як видно з табл. 4, шкали «Міні-Мульт-У» відображають характерологічні тенденції до імпульсивності, лідерства, домінування, оптимістичності (4 і 9), позитивно корелюють зі шкалами стеничного типу реагування ІТО – екстраверсією (0,31–0,37), спонтанністю (0,45–0,38), агресивністю (0,49–0,25). Зафіксовано їх негативну

кореляцію з шкалами гіпостенічного типу реагування – інтроверсією (-0,26) – (-0,23), сензитивністю (-0,38) – (-0,28), тривожністю (-0,41) – (-0,40), що було очікуваним. Шкали «Міні-Мульт-У», в яких знаходять відображення такі риси, як надконтроль, песимістичність, тривожність (1; 2; 7), також помірно позитивно корелюють зі шкалами гіпостенічного і змішаного типу реагування ІТО – інтроверсією (0,25–0,35), сензитивністю (0,41–0,42), тривожністю (0,55), ригідністю (0,16–0,25). Шкали емоційної лабільності й індивідуалістичності «Міні-Мульт-У» (3 і 8) виявили значущі кореляційні зв'язки зі шкалами сензитивності й емотивності ІТО (6 і 8) (0,35–0,32), з рештою їх не виявлено, значення невисокі (0,15–0,24).

Таким чином, на основі порівняння кореляційних зв'язків двох опитувальників можна висновувати про критеріальну валідність нового опитувальника «Міні-Мульт-У» (за критеріями стеничності-гіпостенічності).

Таблиця 5

Кореляції шкал «Міні-мульт-У» та ОВП

Шкали ОВП	Шкали «Міні-Мульт-У»							
	1	2	3	4	6	7	8	9
1	-0.25	-0.36	0.32	0.30	0.08	-0.35	-0.25	0.38
2	0.43**	0.45**	0.15	-0.43*	-0.10	0.56**	0.12	-0.44*
3	0.38	0.42**	-0.20	-0.40**	0.15	0.37	0.26	-0.25
4	0.27	0.32	-0.27	-0.30	0.38	0.25	-0.26	0.13
5	-0.20	-0.25	0.20	0.28	-0.12	-0.15	-0.17	0.39*

Примітка: * – $p = 0,01$, ** – $p = 0,001$. $N = 290$.

Шкали «Міні-Мульт-У»: 1. Надконтроль; 2. Песимістичність; 3. Емоційна лабільність; 4. Імпульсивність; 6. Ригідність; 7. Тривожність. 8. Індивідуалістичність. 9. Оптимістичність. Шкали ОВП: 1 – екстраверсія; 2 – нейротизм; 3 – сумлінність; 4 – поступливість; 5 – відкритість досвіду.

Дані, отримані на основі порівняння шкал «Міні-Мульт-У» та ІТО, були доповнені і підтверджені аналізом зв'язків шкал «Міні-Мульт-У» та ОВП. З таблиці 5 видно, що також встановлені позитивні кореляції стеничних шкал Міні-Мульт-У (4 і 9) з такого ж типу шкалами 1 і 5 (екстраверсія та відкритість досвіду) ОВП (0,30–0,39), а також негативні кореляції з шкалами гіпостенічного регістру 2 (нейротизм) і 4 (поступливість) (-0,30; -0,44).

Аналіз зв'язків шкал «Міні-Мульт-У», в яких відображені риси гіпостенічного і змішаного типу реагування (надконтроль, песимістичність, тривожність) (1; 2; 7) виявив помірно позитивну кореляцію зі шкалами гіпостенічного регістру ОВП – нейротизмом (0,43–0,56), поступливістю (0,25–0,32), сумлінністю (0,37–0,42) і, відповідно, негативні кореляції з шкалами екстраверсії і відкритості досвіду (-0,25; -0,36). Не виявлено значущих кореляційних зв'язків між шкалою індивідуалістичності і шкалами ОВП (0,12–0,26).

Встановлені факти, в основному, відповідають теоретичним парадигмам, які ґрунтуються на ортогональній моделі особистості й теорії провідних тенденцій. Дійсно,

ми бачимо, що отримані дані свідчать про взаємну доповнюваність шкал методик психологічної діагностики – «Міні-Мульт-У», ІТО та ОВП. Важливі для професійної правоохоронної діяльності стеної риси особистості (типи реагування) – (імпульсивність, оптимістичність), діагностовані за допомогою Міні-Мульт, як свідчать коефіцієнти кореляції, фіксуються паралельно з шкалами екстравертованості, спонтанності, агресивності, відкритості опитувальників ІТО і ОВП, тобто супроводжують одна одну, опитувальники підтверджують отримані дані. Індивідуальні якості гіпостеної типу реагування (згідно з Міні-Мульт) – надконтроль, песимістичність, тривожність тощо також проявляються одночасно з гіпостеної рисами, діагностованими за допомогою ІТО і ОВП (інтровертованість, тривожність, нейротизм, поступливість), які, здебільшого, є небажаними для правоохоронної діяльності.

Наведені дані кореляційного аналізу свідчать про валідність шкал Міні-Мульт-У за використаними критеріями типів реагування.

Варто відзначити відсутність значущих коефіцієнтів кореляції між шкалою «Індивідуалістичність» опитувальника «Міні-Мульт-У» і більшістю шкал характерологічних опитувальників ІТО та ОВП, що може бути пояснене спрямованістю цієї шкали на внутрішній світ особистості і специфічний спосіб реагування на інших. Також встановлено відсутність значущих коефіцієнтів кореляції показників усіх шкал опитувальників ІТО і ОВП з контрольними шкалами опитувальника «Міні-Мульт-У» ($r = 0,10-0,25$; $p = 0,01$), що свідчить про те, що установка на соціально бажані відповіді не впливає суттєво на показники, отримані за шкалами цього опитувальника.

Встановлено, що за результатами виконання «Міні-Мульт-У» психолог може визначити, до якого особистісного типу належить респондент. Так, високі і середні індекси (40 і більше Т-балів) за шкалами стеної типу реагування (№ 4 і 9) і низькі (менше 40 Т-балів) за шкалами гіпостеної реєстру (№ 1; 2; 7) однозначно дозволяють віднести особу до стеної типу реагування. Низькі значення за стеної шкалами і високі за гіпостеної означають належність особи до гіпостеної типу. Середні значення стеної і гіпостеної і високі значення за шкалами № 3; 6 і 8 дозволяють віднести особу до змішаного типу реагування.

Розподіл працівників поліції різних підрозділів за особистісними типами представлений у таблиці 6.

Таблиця 6

Розподіл поліцейських за особистісними типами (%)

	Особистісні типи реагування			
	Стеної	Гіпостеної	Змішаний	Невизначений
Патрульні	40	20	27	13
Офіцери громади	40	22	28	10
Курсанти ЗВО МВС	45	18	20	17

Таким чином, більшість працівників поліції і курсантів продемонстрували показники стеничного типу реагування (40–45%), які є бажаними для правоохоронної діяльності і характеризуються екстравертованістю, спонтанністю, лідерськими якостями, енергійністю і оптимістичністю тощо. Менш виражений змішаний тип реагування (20–28%), гіпостеничний мало виражений (18–22%), останні два частіше зустрічаються в офіцерів поліції громади, яким необхідні уважність, пунктуальність і педантичність у роботі.

За результатами проведеного дослідження здійснено українськомовну адаптацію опитувальника «Міні-Мульт-У». У нашій країні такий опитувальник до цього часу не використовувався. Українськомовний варіант характеризується прийнятними показниками надійності, валідності, внутрішньої узгодженості тощо. За результатами опитування з використанням «Міні-Мульт-У» психолог може встановити належність працівника до певного особистісного типу за ознакою типу реагування, що допоможе правильно визначити його спеціалізацію. Отримані у дослідженні показники можуть бути використані при проведенні професійного добору працівників на службу до підрозділів Національної поліції України. У подальшому планується продовжити роботу щодо українськомовної адаптації інших зарубіжних психодіагностичних методик.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41 (від 09.10.2015). Ст. 379. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 27.08.2020).
2. Методики психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей працівників Національної поліції України: методичні рекомендації / Криволапчук В.О., Сизоненко А.С., Остапович В.П., Барко В.І. Київ: ДНДІ МВС України, 2020.
3. Професіограми за основними видами поліцейської діяльності: наук.-практ. посіб. / В.П. Остапович, І.О. Дубова, В.І. Барко та інші; за заг. ред. проф. В.О. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України; ФОП Кандиба Т.П., 2018. 244 с.
4. Практикум з основ психології: Тести і хрестоматія: навч. посібник для студентів медичних інститутів / укладач В.А. Мельников. Симферополь : СОНАТ, 1997. 254 с.
5. Armentrout I.A., Rouzer D.L. Utility of Mini-Mult with delinquents // J. Consult. Clin. Psychol. 1970. V. 34. P. 450.
6. Bouchard C. Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. Champaign : Human Kinetics, 2007. 410 p.
7. Cochran R. E., Tett R., L. Vandecreek. Psychological Testing and the Selection of Police Officers. A National Survey. Criminal Justice and Behavior, 30(5):511-537·October 2003. URL: <https://www.researchgate.net/publication/247743668> (дата звернення: 14.09.2023).
8. Dunnette M. D., Borman W. C. Personnel Selection and Classification Systems. Annual Review of Psychology. 1979. Vol. 30, No. 1. Pp. 477–525.
9. Gaiton W.F., Fogg M. E., Tavermina I. et al. Comparison of the MMPI and Mini-Mult with women who request abortion // J. Clin. Psychol. 1976. V. 32. P. 648–650.
10. V. Barrett, Rosanna F. Miguel, Jennifer M. Hurd, Sarah B. Lueke and James A. Tan. Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. Public Personnel Management Volume 32 No. 4 Winter 2003.

11. *Kincannon I.* Prediction of standart MMPI scale scores from 71 items: The Mini-Mult // *J. Consult. Clin. Psychol.* 1968. V. 32. P. 319–325.
12. *Platt I., Scura W.* Validaiton of the Mini-Mult with male reformatory inmates // *J. Clin. Psychol.* 1972. V. 28. P. 528–529.
13. *Fillenbaum, G. G., & Pfeiffer, E.* (1976). The Mini-Mult: A cautionary note. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44(5), 698–703.
14. *Castro, A.G., & Quesada, A.M.* (1971). Mini-Mult: A short form of the Minnesota Multiphasic Personality Inventory, MMPI. *Acta Psiquiátrica y Psicológica de América Latina*, 17(1), 12–18.

REFERENCES

1. Pro Natsionalnu politsiiu. “On the National Police”: Law of Ukraine of 02.07.2015 No. 580-VIII. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2015. No. 40-41 (dated 09.10.2015). Art. 379. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (Date of Application: 27.08.2020) [in Ukrainian].
2. Metodyky psykholohichnoi diahnostryky indyvidualno-psykholohichnykh osoblyvosti pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy. “Methods of psychological diagnostics of individual psychological characteristics of the National Police of Ukraine”: guidelines / Kryvolapchuk V.O., Syzonenko A.S., Ostapovych V.P., Barko V.I. Kyiv: State Research Institute MIA Ukraine, 2020 [in Ukrainian].
3. Profesiografichniy opys osnovnykh vydiv diialnosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy. “Professional description of the main activities in the bodies of internal affairs of Ukraine” / V.I. Barko, Yu.B. Irkhin, T.V. Neshcheret, O.V. Shapovalov. Kyiv: KNUVS. Drukarnia MVS, 2007. 100 p. [in Ukrainian].
4. “Practical course on the basics of psychology: Tests and textbook”: study guide for students of medical institutes / compiled by V.A. Melnykov. Simferopol: SONAT, 1997. 254 p. [in Ukrainian].
5. *Armentrout, I.A., Rouzer, D.L.* (1970). Utility of Mini-Mult with delinquents // *J. Consult. Clin. Psychol.* V. 34. 450 p. [in English].
6. *Bouchard, C.* (2007). Physical activity and health / C. Bouchard, S. N. Blair, W. L. Haskell. Champaign : Human Kinetics. 410 p. [in English].
7. *Cochrane, R.E., Tett, R. and Vandecreek, L.* (2003). Psychological Testing and the Selection of Police Officers. A National Survey. *Criminal Justice and Behavior*, 30(5):511-537. October 2003. URL: <https://www.researchgate.net/publication/247743668>. (Date of Application: 14.09.2023) [in English].
8. *Dunnette, M.D., Borman, W.C.* (1979). Personnel Selection and Classification Systems. *Annual Review of Psychology*. Vol. 30. No. 1. P. 477-525 [in Ukrainian].
9. *Gaiton, W.F., Fogg, M.E. and Tavermina, I.* et al. (1976). Comparison of the MMPI and Mini-Mult with women who request abortion // *J. Clin. Psychol.* V. 32. P. 648-650 [in Ukrainian].
10. *Gerald V., Barrett, Rosanna F., Miguel, Jennifer M., Hurd, Sarah B., Lueke and James A., Tan.* (2003). Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. *Public Personnel Management* Vol. 32, No. 4. [in English].
11. *Kincannon I.* (1968). Prediction of standart MMPI scale scores from 71 items: The Mini-Mult // *J. Consult. Clin. Psychol.* V. 32. P. 319-325 [in English].
12. *Platt, I., Scura, W.* (1972). Validaiton of the Mini-Mult with male reformatory inmates // *J. Clin. Psychol.* V. 28. P. 528-529 [in English].
13. *Fillenbaum, G.G., & Pfeiffer, E.* (1976). The Mini-Mult: A cautionary note. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44(5), 698-703 [in English].
14. *Castro, A.G., & Quesada, A.M.* (1971). Mini-Mult: A short form of the Minnesota Multiphasic Personality Inventory, MMPI. *Acta Psiquiátrica y Psicológica de América Latina*, 17(1), 12-18 [in English].

Ostapovych Volodymyr,
Doctor of Juridical Sciences, Senior Researcher,
Chief of the Research Laboratory,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9186-0801

Barko Vadym,
Doctor of Psychological Sciences,
Full Professor, Chief Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-4962-0975

POSSIBILITIES OF THE ADAPTED UKRAINIAN LANGUAGE QUESTIONNAIRE «MINI-MULT» FOR USE IN POLICE

The article is devoted to the issue of Ukrainian-language adaptation of the common psychodiagnostic method “Mini-Mult” within the framework of improving the system of psychological support of work with the staff of the National Police of Ukraine. There are no Ukrainian-language versions of this questionnaire in our country yet, although its structure and diagnostic capabilities are suitable for use in state law enforcement agencies. The text of the questionnaire (“Mini-Mult – U”), keys to it, and a description of its scales are given in Ukrainian. The article also presents the main psychometric characteristics of the adapted Ukrainian-language questionnaire “Mini-Multi-U”, criterion and construct validity, reliability (retest and parallel forms), internal consistency of the scales, etc. Given average test norms. It is shown that with the results of the “Mini-Mult-U” questionnaire the psychologist of the psychological support unit of the police can build a psychological profile of the employee, establish which personality type (sthenic, hyposthenic or mixed) he belongs to. The article states that the majority of workers demonstrate normative and sufficiently high indices on the scales of the sthenic register – impulsivity and optimism, at the same time – reduced indicators on the scales of the hyposthenic type of response – overcontrol, pessimism, anxiety. Such profiles are productive for police personnel, such persons are characterized by activity, leadership tendencies, energy, responsibility, etc. The results of the study convincingly proved the diagnostic verification of this adapted inventory and the feasibility of its use in the process of psychological support of work with staff of the National Police. In the future, we plan to continue adapting other foreign psychodiagnostic methods to the Ukrainian language. These methods will be useful for professional employee selection, especially for service in the National Police of Ukraine.

Keywords: “Mini-Mult” questionnaire, psychometric characteristics, reliability, validity, internal consistency, average normative indicators.

Отримано 20.11.2023

© Ostapovych Volodymyr, Barko Vadym, 2023

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2023.4\(62\).22](https://doi.org/10.36486/np.2023.4(62).22)

Issue 4(62) 2023

<https://naukaipravohorona.com/>